

NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE 2014

Av Leonid Andreev og Kari-Mette Ørbog¹

Sammendrag

NAVs bedriftsundersøkelse kartlegger behovet for arbeidskraft, etter fylke og næring. Våren 2014 har vi estimert at norske bedrifter mangler 26 000 personer. Det er 6 200 færre enn på samme tid i fjor.

Størst var mangelen på arbeidskraft innenfor helse- og sosialtjenester med 5 900 personer. Det var også høy mangel innen eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting, med 4 500 personer, og bygge- og anleggsvirksomhet, med 4 100 personer. Ser vi på yrkesgrupper, var det størst mangel på helsepersonell og ulike typer håndverkere.

I undersøkelsen spør vi også bedriftene om deres sysselsettingsforventninger for de neste tolv månedene. Denne våren er andelen bedrifter som venter å øke bemanningen lavere enn våren 2013, og en høyere andel venter ingen endring. Andelen bedrifter som venter nedbemanning er den samme. Resultatene fra vårens undersøkelse tyder på lavere etterspørsel etter arbeidskraft enn i fjor. Bergverksdrift og utvinning er næringen med de mest optimistiske sysselsettingsforventningene for det kommende året, mens undervisningsnæringen er den mest pessimistiske.

¹Takk til analyse- og statistikkontaktene ved alle NAVs fylkeskontor for bidraget til gjennomføringen av undersøkelsen.

Innledning

Bedriftsundersøkelsen kartlegger etterspørselssiden av arbeidsmarkedet. Undersøkelsen gir et øyeblikksbilde av virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft, og kartlegger eventuelle vansker med å skaffe den etterspurte kompetansen. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Informasjonen om bedriftenes behov for ulike typer arbeidskraft, og hvilke stillinger det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til, brukes til å estimere mangel på arbeidskraft.

I tillegg gir undersøkelsen innsikt i virksomhetenes bemanningsbehov framover. NAVs sysselsettingsbarometer viser om bedriftene venter å øke, redusere eller å ha samme antall ansatte det kommende året. Virksomhetenes forventninger til framtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer.

Undersøkelsen gjennomføres blant et representativt utvalg av alle landets offentlige og private virksomheter i Norge og er hentet fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 12 029 virksomheter svarte på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 66. Det er tilsvarende svarprosent som ble oppnådd i fjor. Svarene samles inn fylkesvis, og i år må resultatene for Akershus tolkes med varsomhet da svarprosenten ble lavere enn

Sammenliknbarhet mellom vår- og høstundersøkelsen

Resultatene fra NAVs vår- og høstundersøkelser er ikke sammenliknbare. SSBs statistikk over ledige stillinger viser at det er et klart sesongmønster i etterspørselen etter arbeidskraft. Etterspørselen er lavere i tredje og fjerde kvartal enn i første og andre kvartal.

Datainnsamlingen i de to undersøkelsene er også ulike. I vårundersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen. Denne undersøkelsen foregår gjennom postal og elektronisk innsamling, men fylkene kan også benytte telefon eller bedriftsbesøk for å innhente svar. I høstundersøkelsen er det kun postal eller elektronisk datainnsamling. Dette kan påvirke hvilke virksomheter som svarer og hva de svarer, og dermed bidra til at resultatene fra de to undersøkelsene ikke kan sammenliknes med hverandre.

kravet på 60. Undersøkelsen ble gjennomført fra 10. februar til 21. mars i år. Resultatene presenteres både nasjonalt og fylkesvis, og etter næring.

Hovedtendenser

Rekrutteringsproblemer

I alt svarte 13 prosent av virksomhetene at de har opplevd rekrutteringsproblemer, og det er en litt lavere andel enn på samme tid i fjor. Av disse virksomhetene svarte 61 prosent at rekrutteringsproblemen skyldes at de ikke hadde lykkes med å rekruttere arbeidskraft, mens 39 prosent svarte at de har ansatt noen med annen eller lavere formell kompetanse enn det de søkte etter. På samme tidspunkt i fjor var andelen henholdsvis 58 og 42 prosent.

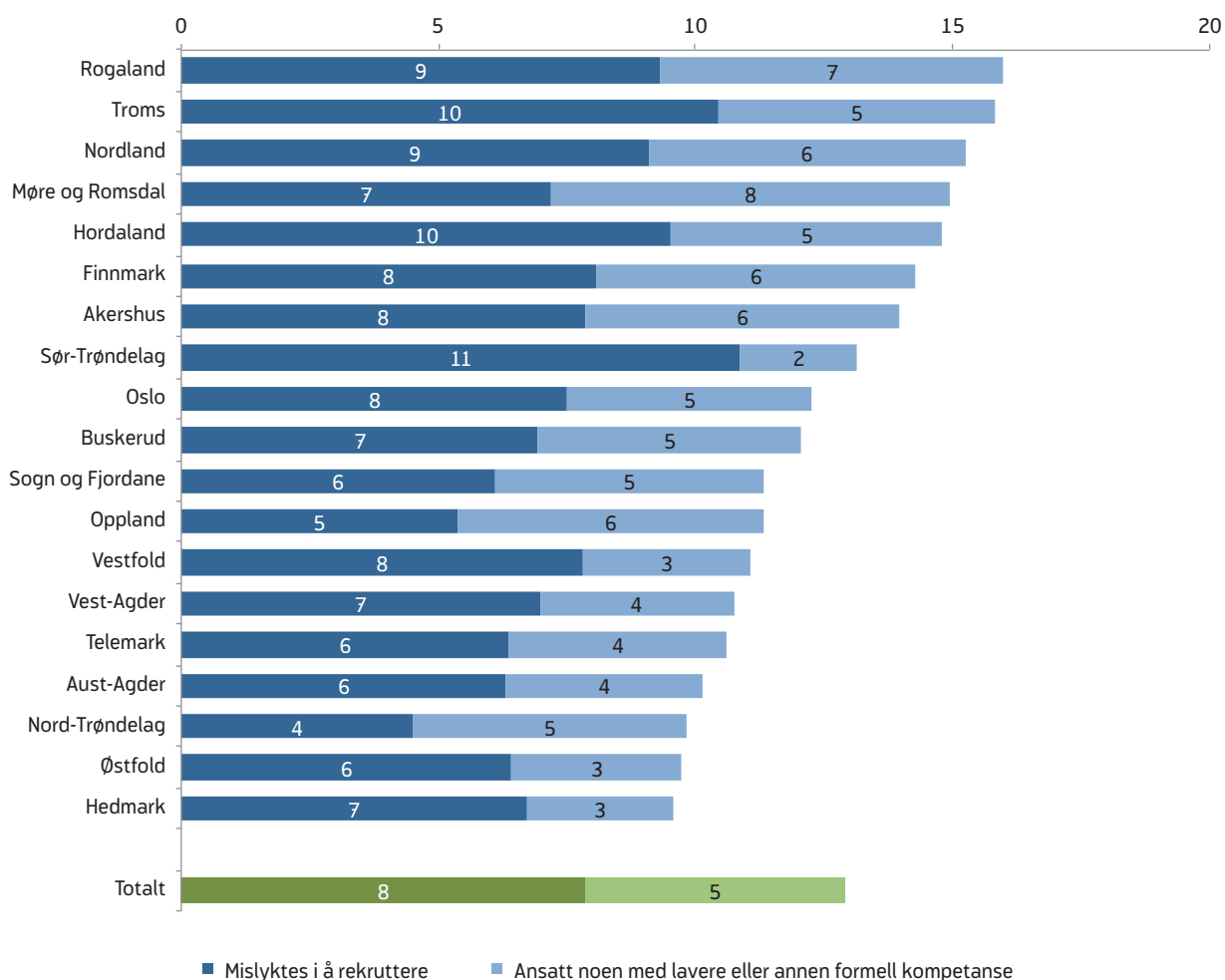
Virksomhetene med rekrutteringsproblemer blir bedt å oppgi om rekrutteringsproblemen skyldes for få søkere på stillingen(e), eller om det har andre årsaker. 76 prosent oppga at mangel på søkere var årsaken til rekrutteringsproblemen, og det er en litt lavere andel enn i fjor. Samlet sett peker resultatene verken på en forbedring eller forverring i virksomhetenes muligheter til å få tak i kvalifisert arbeidskraft.

Mangel på arbeidskraft

På bakgrunn av virksomhetenes besvarelser har NAV estimert mangelen på arbeidskraft våren 2014 til 26 000 personer. Det er 6 200 færre enn på samme tid i fjor. Siden dette er en utvalgsundersøkelse, er det usikkerhet knyttet til estimatene på mangel av arbeidskraft. Vi har beregnet at det med 95 prosent sannsynlighet mangler mellom 23 200 og 28 500 personer. Størrelsen på usikkerheten i de ulike næringene og fylkene presenteres i figur 9 og 10 i det metodiske vedlegget. På grunn av endringer i estimeringsmodellen fra og med 2012, kan mangelen på arbeidskraft kun sammenliknes med resultatene fra 2012 og 2013.

Statistisk sentralbyrås (SSB) statistikk over antall ledige stillinger viser en nedgang de to siste årene. Dette kan tyde på at etterspørselen etter arbeidskraft har avtatt, og det kan være en årsak til at mangelen er lavere enn i fjor. Men det kan også være at økt tilbud av arbeidskraft eller bedre match mellom tilbud og etterspørsel av arbeidskraft gir en lavere mangel i år enn i fjor.

Figur 1. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen eller lavere formell kompetanse enn man søkte etter, etter fylke. Prosent

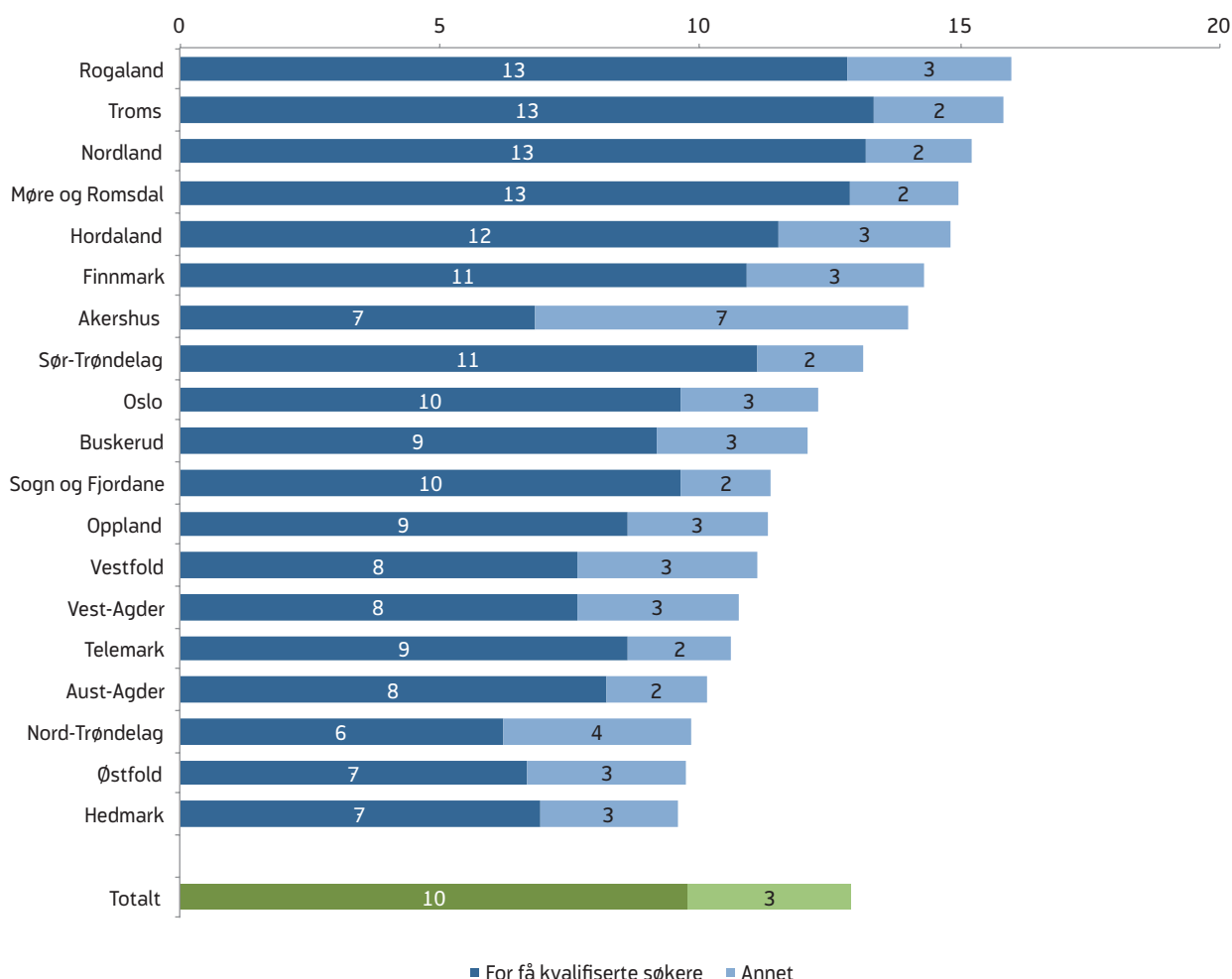

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Vansker med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft varierer mellom fylkene, og dermed varierer også mangelen på arbeidskraft i de ulike fylkene. Figur 1 viser at virksomhetene i Rogaland og Troms har hatt størst rekrutteringsvansker den siste tiden. I fjorårets undersøkelse var Møre og Romsdal på topp, fulgt av Rogaland. Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft høyest i Rogaland i år, med 4 050 personer. Målt ved stramhetsindikatoren er mangelen også høyest i Rogaland, fulgt av Finnmark og Hordaland. Nord-Trøndelag er fylket med minst press i arbeidsmarkedet, med en mangel på kun 300 personer. Nord-Trøndelag har også den laveste scoren på stramhetsindikatoren.

Ved å fordele mangelen etter samme yrkesgruppeinndeling som NAV benytter i ledighetsstatistikken, viser tabell 2 at det er høyest mangel innen helse-, pleie- og omsorgsykker, og den er estimert til i underkant av 6 000 personer. Særlig er mangelen stor på sykepleiere (1850), helsefagarbeidere (1050) og andre helseyrker (1900), som blant annet inkluderer hjelpepleiere. I vårens undersøkelse mangler bedriftene i alt 3 800 personer innen bygg- og anleggssyrker, like mange som for ett år siden. Mangelen innen ingeniør- og IKT-fagyrker er lavere enn i fjor. I vårens undersøkelse mangler bedriftene i alt 2 750 personer innen disse yrkene, mot 4 600 for ett år siden. Innen undervisningsyrker er mangelen stor på førskole- og grunnskolelærere. For en mer detaljert liste over hvilke yrker bedriftene mangler arbeidskraft innen, se tabell 8 i vedlegget.

Figur 2. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Mangel på arbeidskraft – Definisjon

For å kartlegge omfanget av virksomhetenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av tre spørsmål. Virksomhetene blir bedt om 1) å besvare om de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller om de har måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes virksomhetene om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes virksomhetene om 3) å oppgi hvor mange stillinger det gjelder, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos den enkelte virksomheten er lik antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet estimeres mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene.

Det kan være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke fanger opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fanget opp blant bedriftene som har svart.

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft etter fylke

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Østfold	1 100	[732, 1426]	0,7	7
Akershus	2 250	[1198, 3236]	0,7	7
Oslo	2 900	[2180, 3948]	0,8	10
Hedmark	550	[392, 706]	0,5	7
Oppland	750	[552, 979]	0,7	9
Buskerud	1 400	[751, 2562]	0,9	9
Vestfold	900	[705, 1177]	0,7	8
Telemark	600	[459, 837]	0,7	9
Aust-Agder	300	[200, 406]	0,5	8
Vest-Agder	500	[396, 723]	0,5	8
Rogaland	4 050	[2665, 5228]	1,5	13
Hordaland	3 650	[2756, 4564]	1,3	12
Sogn og Fjordane	600	[445, 831]	1,0	10
Møre og Romsdal	1 600	[1306, 2085]	1,0	13
Sør-Trøndelag	1 300	[878, 1811]	0,7	11
Nord-Trøndelag	300	[191, 484]	0,4	6
Nordland	1 600	[1277, 1952]	1,2	13
Troms	950	[733, 1315]	1,1	13
Finnmark	550	[415, 717]	1,3	11
Totalt	26 000	[23 182, 28 537]	0,9	10

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikatoren uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorerne er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse våren 2014. Sysselsettingstallene etter næring er hentet fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettings-

statistikk fra fjerde kvartal 2013. Sysselsettingen for de ulike yrkene er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser, og er gjennomsnittstall for 2013.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenliknbar mellom virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen offentlig sektor og virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige virksomheter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også for de enkelte yrkesgruppene.

Tabell 2. Mangel på arbeidskraft våren 2014 etter yrkesgruppe, sammenliknet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars 2014

Yrkesgrupper	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars 2014
Ledere	450	1 000
Ingeniør- og ikt-fag	2 750	3 950
Undervisning	1 800	2 000
Akademiske yrker	250	1 450
Helse, pleie og omsorg	5 850	6 700
Barne- og ungdomsarbeid	-	5 450
Meglere og konsulenter	650	2 150
Kontorarbeid	1 050	8 100
Butikk- og salgsarbeid	2 100	11 850
Jordbruk, skogbruk og fiske	150	2 250
Bygg og anlegg	3 800	12 250
Industriarbeid	3 750	10 250
Reiseliv og transport	2 000	9 800
Serviceyrker og annet arbeid	1 200	10 400
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	-	7 750
Totalt	26 000	95 400

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Syssetningen det kommende året

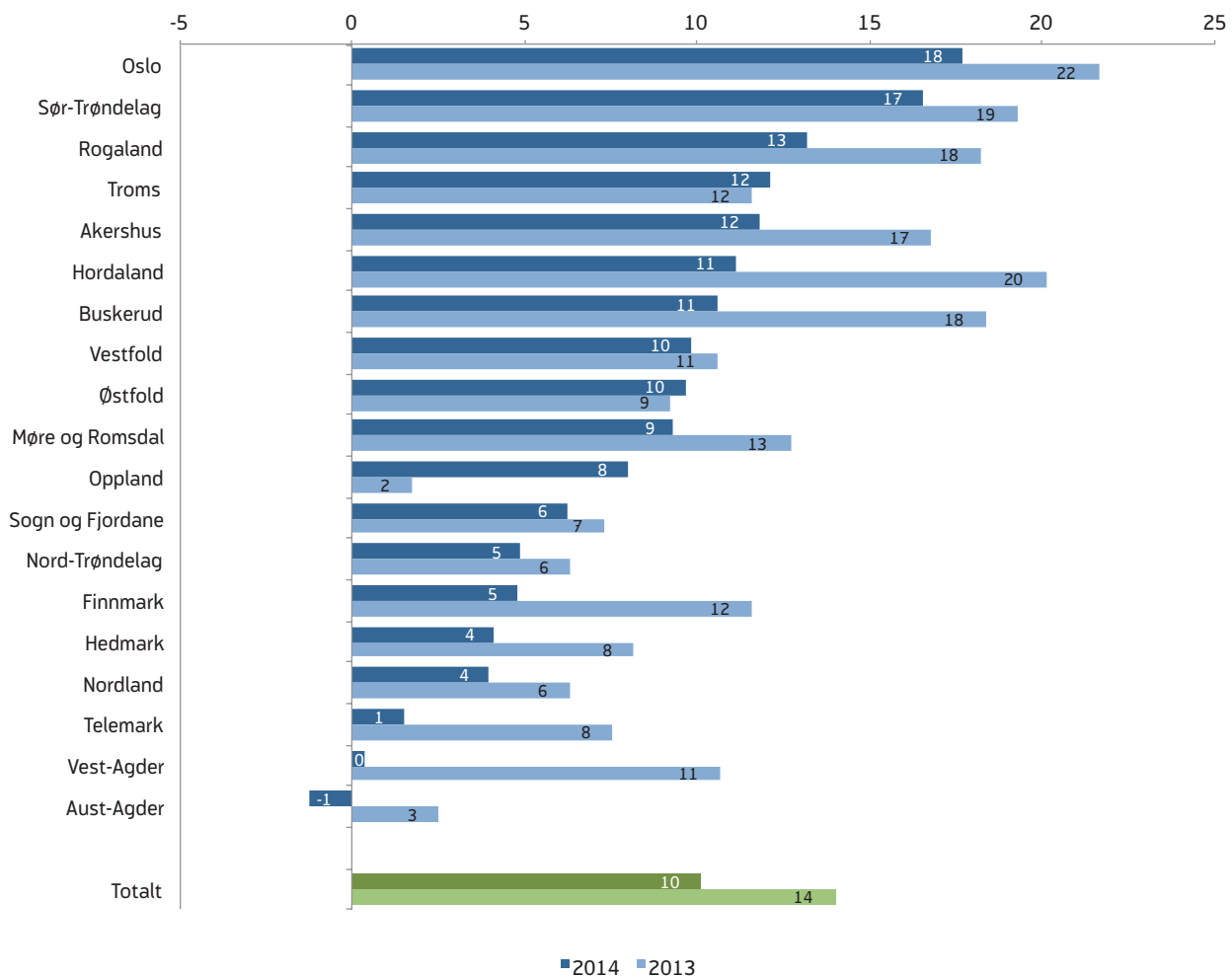
Sammenliket med i fjor venter en lavere andel av virksomhetene å oppbemanne det kommende året. Denne endringen skyldes at det nå er en høyere andel virksomheter som venter uendret syssetning. Andelen som venter å nedbemanne er på 11 prosent, og denne andelen har ikke endret seg de fire siste årene. Nettoandelen virksomheter som venter syssetningsvekst i vårens undersøkelse blir dermed på 10 prosent, mot en nettoandel på 14 prosent våren 2013. Slik tabell 3 viser, er dette en lav nettoandel, men det skyldes at bedriftene har blitt mer forsiktige eller avventende.

Omtrent alle fylkene har en lavere nettoandel virksomheter som venter økt syssetning de neste tolv månedene enn våren 2013 (figur 3). Oslo og Sør-Trøn-

delag er de fylkene hvor nettoandelen virksomheter som venter økt bemanning er høyest. I Aust-Agder er det flere som venter å nedbemanne enn å oppbemanne, slik at nettoandelen blir negativ.

Næringsvis er det høyest nettoandel bedrifter som venter syssetningsvekst det kommende året innen bergverksdrift og utvinning, mens undervisningsnæringen har lavest nettoandel virksomheter som venter syssetningsvekst det kommende året (tabell 4). Innen industrien har nettoandelen bedrifter som venter å øke syssetningen det neste året minket siden i fjor, men det er store variasjoner mellom de ulike undernæringene. Elektronikk- og maskinprodusenter har høyest nettoandel bedrifter som venter å øke syssetningen det neste året, mens trevareprodusentene har den laveste nettoandelen.

Figur 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Andel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

År	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
2002	12	63	25	14
2003	14	65	20	6
2004	13	64	24	11
2005	11	65	23	12
2006	9	62	30	21
2007	8	58	35	27
2008	8	57	35	27
2009	14	64	22	8
2010	12	63	25	12
2011	11	62	27	16
2012	11	65	24	14
2013	11	65	25	14
2014	11	68	21	10

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

NAVs sysselsettingsbarometer

Sysselsettingsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Nettoandelen i sysselsettingsbarometeret viser differansen mellom andelen virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og andelen virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på høy etterspørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

Tabell 4. NAVs sysselsettingsbarometer etter næring. Andel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
Jordbruk, skogbruk og fiske	11	75	14	2
Bergverksdrift og utvinning	6	54	40	33
Industrien totalt	13	63	24	11
Nærings og nytelsesmidler	13	68	19	6
Tekstil og lærvarer	13	69	18	4
Trevarer	19	66	16	-3
Treforedling og grafisk produksjon	20	62	18	-3
Petroleum og kjemiske produksjon	17	60	23	6
Produksjon av annen industri	12	68	20	8
Produksjon av metallvarer	11	61	28	17
Produksjon av maskin og utstyr	8	56	36	28
Produksjon av elektriske og optiske produkter	10	51	39	28
Kraft- og vannforsyning og renovasjonsvirksomhet	11	68	21	10
Bygge- og anleggsvirksomhet	9	68	23	14
Varehandel, inkl. reparasjon av motorvogner	10	73	17	7
Transport og lagring	14	66	20	6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	9	73	18	9
Informasjon og kommunikasjon	9	51	40	31
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	15	60	25	10
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	9	57	33	24
Offentlig forvaltning	15	66	18	3
Undervisning	23	61	16	-7
Helse- og sosialtjenester	12	71	17	6
Andre sosiale og personlige tjenester	9	72	19	10

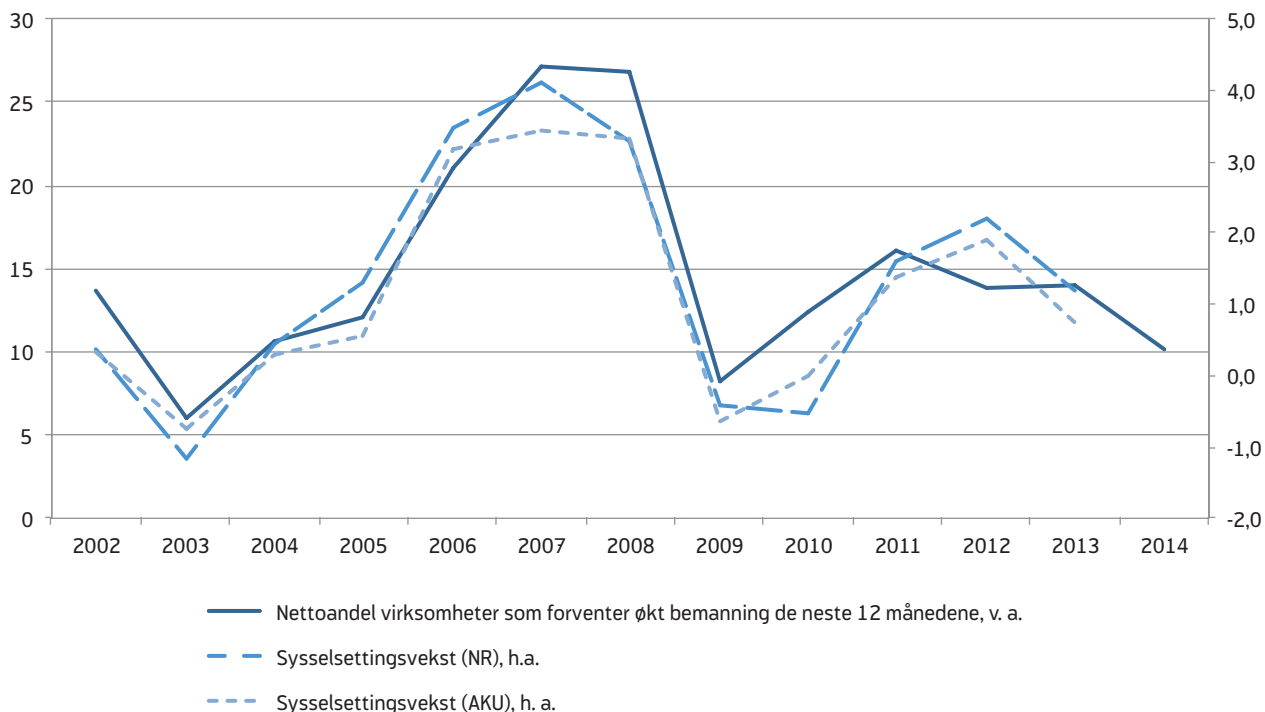
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Estimert sysselsettingsvekst

For å anslå størrelsen på sysselsettingsveksten det kommende året, benyttes en likning med årlig vekstrate i AKU-sysselsettingen som avhengig variabel og nettoandelen fra vårens undersøkelse som uavhengig variabel. Likningen inneholder også en dummy-variabel som forklaringsvariabel for å korrigere for et større avvik i 2012. Likningen er estimert ved en OLS-regresjon over et sampel av årlig data fra 2002 til 2013. Den estimerte likningen er: $vekst\ AKUsysselsetting_t = -2,19 + 0,21 * nettoandel_t + 1,12 * dummy_{2012}$. Likningen anslår en årsvekst i AKU-sysselsettingen på -0,05 prosent i 2014. Et 95 prosent prediksjonsintervall for den estimerte veksten er [-0,760, 0,665], slik at veksten i AKU-sysselsettingen i 2014 estimeres til å ligge i intervallet -0,8 til 0,7 prosent med 95 prosent sannsynlighet. Den relativt store feilmarginen kan blant annet forklares med at sampelet er lite, noe som fører til mindre presise estimater.

Likningen presentert her er den som ga best føyning til faktiske data og variabelen *nettoandel* forklarer 96 prosent av variasjonen i *vekst AKUsysselsetting* ($R^2 = 0,96$) i perioden 2002-2013. I estimeringen av likningen ble sysselsettingsdata fra SSBs arbeidskraftundersøkelse og faktiske tall fra nasjonalregnskapet benyttet. Ved å benytte sysselsettingstall fra nasjonalregnskapet ble forklaringskraften dårligere enn ved å benytte AKU-sysselsetting. I tillegg ble årlig vekstrate i sysselsettingen fra første kvartal inneværende år til første kvartal året etter, både ifølge nasjonalregnskapet og AKU, benyttet. Begge estimeringene ga en R^2 på 0,35. Det tyder på at bedriftene har et kortere tidsperspektiv enn ett år når de svarer på spørsmålet om hvor mange ansatte de forventer å ha om 12 måneder.

Figur 4. Nettoandel virksomheter som forventer økning i bemanningen de neste 12 månedene (venstre akse). Årlig sysselsetningsvekst ifølge nasjonalregnskapet og AKU (høyre akse). Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse, SSB og nasjonalregnskapet

I figur 4 vises nettoandelen fra 2002 til 2014 (venstre akse) og årlig sysselsetningsvekst ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet fra 2002 til 2013 (høyre akse). Nettoandelen virksomheter som venter å øke bemanningen korrelerer godt i denne perioden med den faktiske sysselsetningsveksten samme år, selv om det i enkelte år oppsto et avvik.

På bakgrunn av årlige data fra perioden 2002–2013, har vi estimert en likning hvor vi anslår sysselsetningsveksten det kommende året basert på virksomhetenes forventninger til bemanningen framover (se egen faktaboks). Ifølge vår likning tilsier virksomhetenes forventninger for det kommende året nullvekst i sysselsettingen fra 2013 til 2014.

Noen utvalgte næringer

Vi presenterer resultater for ulike yrker og næringer. Inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten,

mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som utføres av en ansatt. Innenfor de enkelte næringene finnes det et bredt spekter av yrker.

Stabile forventninger innen bergverksdrift og utvinning

Det var en stor andel av bedriftene innen bergverksdrift og utvinning som oppga å ha rekrutteringsproblemer og de fleste av disse sa at det var på grunn av for få kvalifiserte søkere (figur 7 og figur 8). Til tross for relativt store rekrutteringsproblemer er mangelen i denne næringen kun på 200 personer, med størst mangel i Rogaland og Hordaland. Bedriftene oppga en høy mangel på ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi og sivilingeniører innen geofag, petroleumsteknologi og metallurgi.

Bergverksdrift og utvinning har den høyeste nettoandelen virksomheter som venter vekst i antall ansatte de neste tolv månedene (figur 5). Tall fra nasjonalregnskapet viser en sysselsetningsvekst i denne næringen på 4 prosent i 2013. Målt i antall sysselsatte er imidlertid dette en liten

næring, med 2,4 prosent av den totale sysselsettingen i 2013. Selv om mange virksomheter regner med å oppbemanne, vil dette trolig ha liten betydning for den totale sysselsettingsveksten det kommende året.

Høye forventninger innen informasjon og kommunikasjon

Nettoandelen bedrifter innen informasjon og kommunikasjon som forventer oppbemanning det kommende året er på 31 prosent, og har holdt seg stabil siden i fjor. Det skyldes imidlertid at det både er en lavere andel som venter å nedbemanne og en lavere andel som venter å oppbemanne. Andelen som venter uendret sysselsetting i år er dermed høyere enn i 2013.

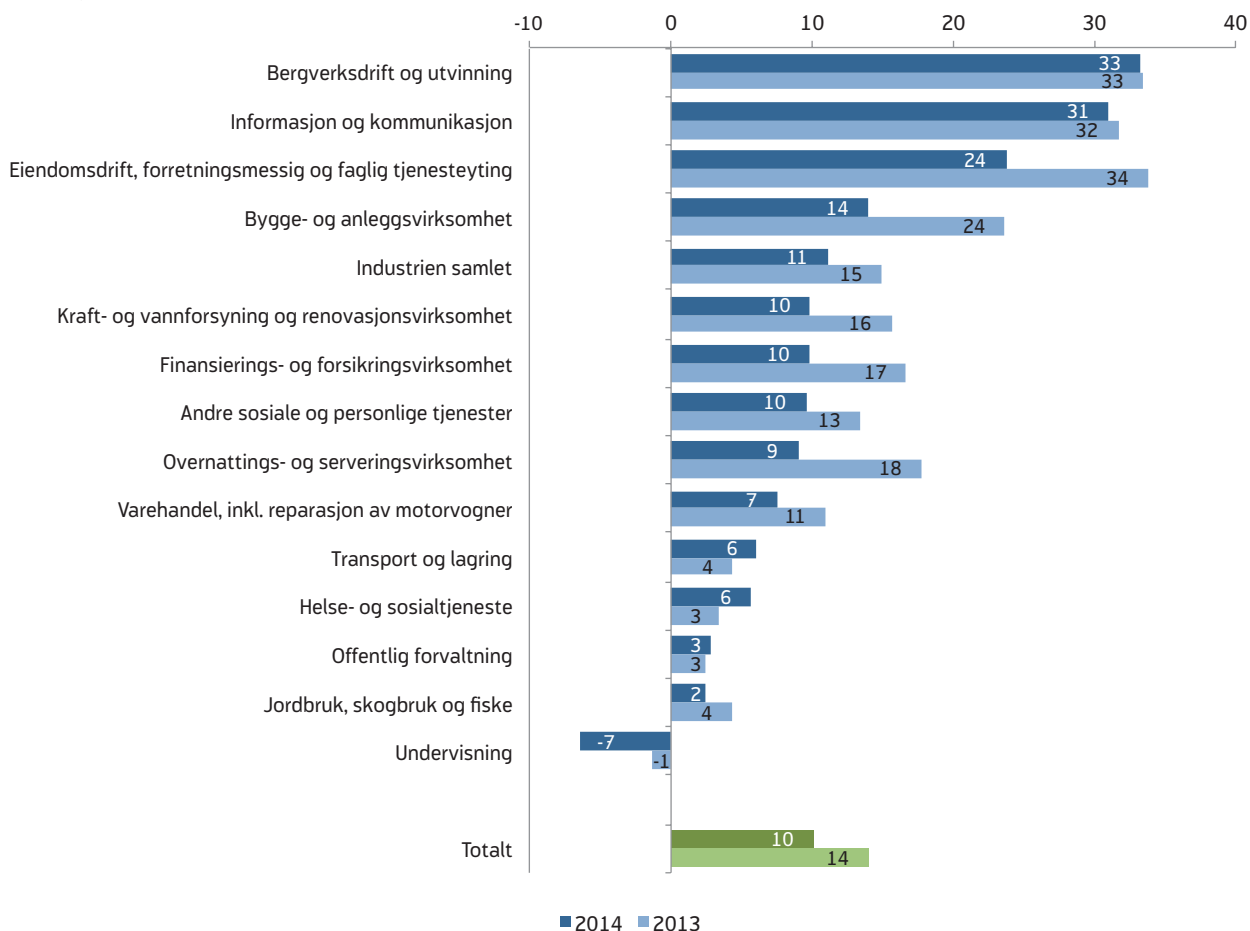
Produksjonen i næringen økte med 1,4 prosent i 2013, noe som er en svakere vekst enn i 2012.

Sysselsettingen gikk ned med 0,2 prosent i samme periode, og antall ledige stillinger var noe lavere enn i 2012 ifølge SSBs tall. Bedriftenes svar på vårens undersøkelse tyder på at sysselsettingsveksten innen informasjon og kommunikasjon kan bremse noe opp de nærmeste månedene.

Fortsatt økt bemanning innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting

Dette er en sammensatt næringsgruppe som blant annet omfatter forskjellige typer konsulentvirksomhet, juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, rengjøringsbedrifter og bedrifter som driver med utleie av arbeidskraft. 18 prosent av bedriftene i denne næringen oppga denne våren at de har mislyktes i å rekruttere i løpet av de siste tre månedene og

Figur 5. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

at det i hovedsak skyldtes at de ikke fikk kvalifiserte søkere til stillingene de hadde lyst ut. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i denne næringen er på 4 500 personer, og er størst i Oslo, Akershus og på Vestlandet (tabell 5). Eksempel på yrkesgrupper det er mangel på i denne næringen er ulike typer ingeniører og sivilingeniører, regnskapsmedarbeidere og IKT-teknikere. Forretningsmessig og faglig tjenesteyting har opplevd en stor nedgang i antall ledige stillinger i 2013, ifølge SSBs tall.

Ifølge nasjonalregnskapet var det moderat vekst i både sysselsetting og bruttoproduktet i 2013 i denne næringen. Nettoandelen som venter økt bemanning det kommende året er høy, men betydelig lavere enn i fjor. Dette tyder på at sysselsettingsveksten vil være noe lavere framover i denne næringen.

Lavere sysselsettingsvekst innen bygge- og anleggsvirksomhet

I vårens bedriftsundersøkelse er mangelen på arbeidskraft i bygge- og anleggsnæringen estimert til 4 100 personer. Det er færre enn for ett år siden. Mangelen er relativt stor over hele landet, men størst på Vestlandet. Det er blant annet mangel på betongarbeidere, andre håndverkere, og elektrikere i denne næringen. 18 prosent av bedriftene opplevde rekrutteringsproblemer og 85 prosent av bedriftene oppga mangel på kvalifiserte søkere som årsak.

Sysselsettingen i næringen økte med 6 100 personer fra 2012 til 2013 ifølge nasjonalregnskapet, tilsvarende en vekst på 3,0 prosent. Denne veksten er lavere enn i 2012, og er i tråd med at en lavere andel bedrifter oppga at de ventet vekst i antall ansatte i fjorårets undersøkelse. Andelen bedrifter i næringen som venter å oppbemanne det kommende året har falt ytterligere i år. Det skyldes hovedsakelig at en høyere andel bedrifter venter uendret sysselsetting, men også at andelen som venter å nedbemanne har økt.

Det har vært en fallende trend i antall igangsettingstilatelser til nye boliger siden juli i fjor, mens igangsettingen av næringsbygg og fritidseiendommer har vokst saktere siden august i fjor. Sammenliknet med mars 2013 var det 1 000 flere ledige og tiltaksdeltakere, en økning på 9 prosent. Samtidig viser SSBs tall for

ledige stillinger innen bygg og anlegg en nedadgående trend siden fjerde kvartal 2010. Ved utgangen av 2013 var det nesten 13 prosent færre ledige stillinger i næringen enn for ett år siden. Dette, sammen med resultatene fra NAVs undersøkelse, tyder på noe lavere vekst i sysselsettingen i denne næringen det kommende året.

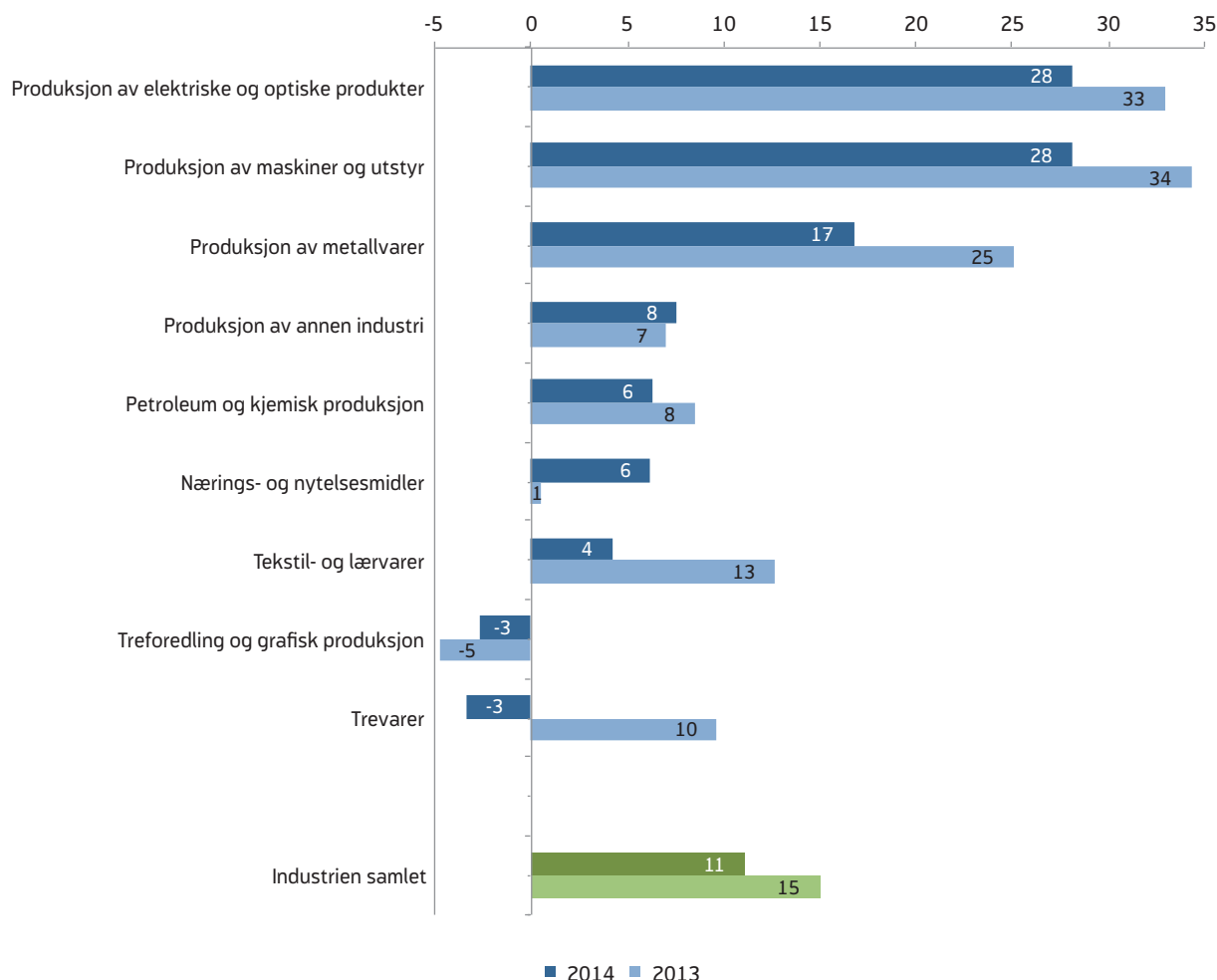
Fortsatt bransjevise forskjeller innen industrien

Mangelen på arbeidskraft for industrien våren 2014 er estimert til 1 800 personer. Omlag en tredjedel av denne mangelen er å finne i bedrifter innen produksjon av maskiner og utstyr, fulgt av produksjon av metallvarer og annen industri samlet. Med en stramhetsindikator på 3,1 er arbeidsmarkedet for produksjon av maskiner og utstyr strammest. Mangelen er særlig høy på Vestlandet, en region med mye oljerelatert industri. Det er mangel på ulike typer ingeniører og sivilingeniører. Bedriftene mangler også ulike montører, automatikere og sveisere.

Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet for industrien samlet økte med 3,4 prosent fra 2012 til 2013. Næringene som leverer til petroleumssektoren har hatt høy vekst siden 2005 og bidro mest til veksten i industriproduksjonen også i 2013. SSBs produksjonsindeks viser at industriproduksjonen gikk opp med 1,2 prosent fra januar 2014 til og med mars 2014, sammenliknet med tremånedersperioden før, og det var fortsatt de oljerelaterte næringene som drev denne veksten. Den positive utviklingen hos Norges viktigste handelspartnere, samt svakere norsk krone, har bidratt til høyere etterspørsel etter varer fra den tradisjonelle eksportrettede industrien. SSBs konjunkturbarometer for industri og bergverk for første kvartal 2014, viser at produsentene av inn-satsvarer venter at oppgangen fortsetter i andre kvartal 2014, underbygget av høyere ordretilgang i eksportmarkedet.

Industrinæringenes andel av fastlandssysselsettingen er relativt stor og var i 2013 på 9,2 prosent. Tall fra nasjonalregnskapet viser at sysselsettingen i industrien økte med 1,5 prosent i 2013. Det var 10 000 arbeidsledige industriarbeidere i mars 2014, lite endret fra mars i fjor. Årets bedriftsundersøkelse viser at industrinæringen er litt mindre optimistisk

Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter industrinæring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

enn for ett år siden. For industrien samlet er nettoandelen som venter å ha flere ansatte om ett år lavere enn i fjor. Bare innen produksjon av nærings- og nytelsesmidler var nettoandelen av bedrifter som forventer oppgang i antall sysselsatte betydelig større enn i fjor (figur 6). Det er fortsatt oljerelaterte industrinæringene som har den største nettoandelen bedrifter som venter å øke bemanningen framover, men denne andelen har gått ned siden i fjor. Innen treforedlingsbransjen og grafisk produksjon er det flere bedrifter som har svart at de venter å nedbemanne enn å oppbemanne. Denne trenden har vedvart siden 2009. Resultatene fra årets undersøkelse tyder på at veksten i sysselsettingen i industrien vil avta noe i 2014.

Lavere sysselsettingsforventninger innen overnattings- og serveringsvirksomhet

16 prosent av virksomhetene innen overnattings- og serveringsvirksomhet har rekrutteringsproblemer og over 70 prosent av disse svarte at de hadde mangel på arbeidskraft på grunn av for få kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft er estimert til å utgjøre 1 350 personer. Mangelen fordeler seg over hele landet, men er klart høyest i Sør-Trøndelag, Oslo og Vestfold, målt i antall personer. Med en stramhetsindikator på 1,6 er dette en næring med et stramt arbeidsmarked, spesielt i Nord-Norge. Det er særlig mangel på kokker og servitører i denne næringen. Antall ledige stillinger lå på et stabilt nivå gjennom 2012 og 2013, men sank i fjerde kvartal 2013.

Ifølge nasjonalregnskapet var veksten i bruttoproduktet i næringen på 1,9 prosent i 2013, etter at den vokste med 3,1 prosent i 2012. Sysselsettingsveksten i samme periode var på 1 900 personer, tilsvarende 2,2 prosent, noe lavere enn i 2012. Nettoandelen bedrifter som venter sysselsettingsøkning det kommende året er i vår på 9 prosent, halvert fra i fjor. Årets resultat kan dermed tyde på at veksten i denne næringen vil bremse noe.

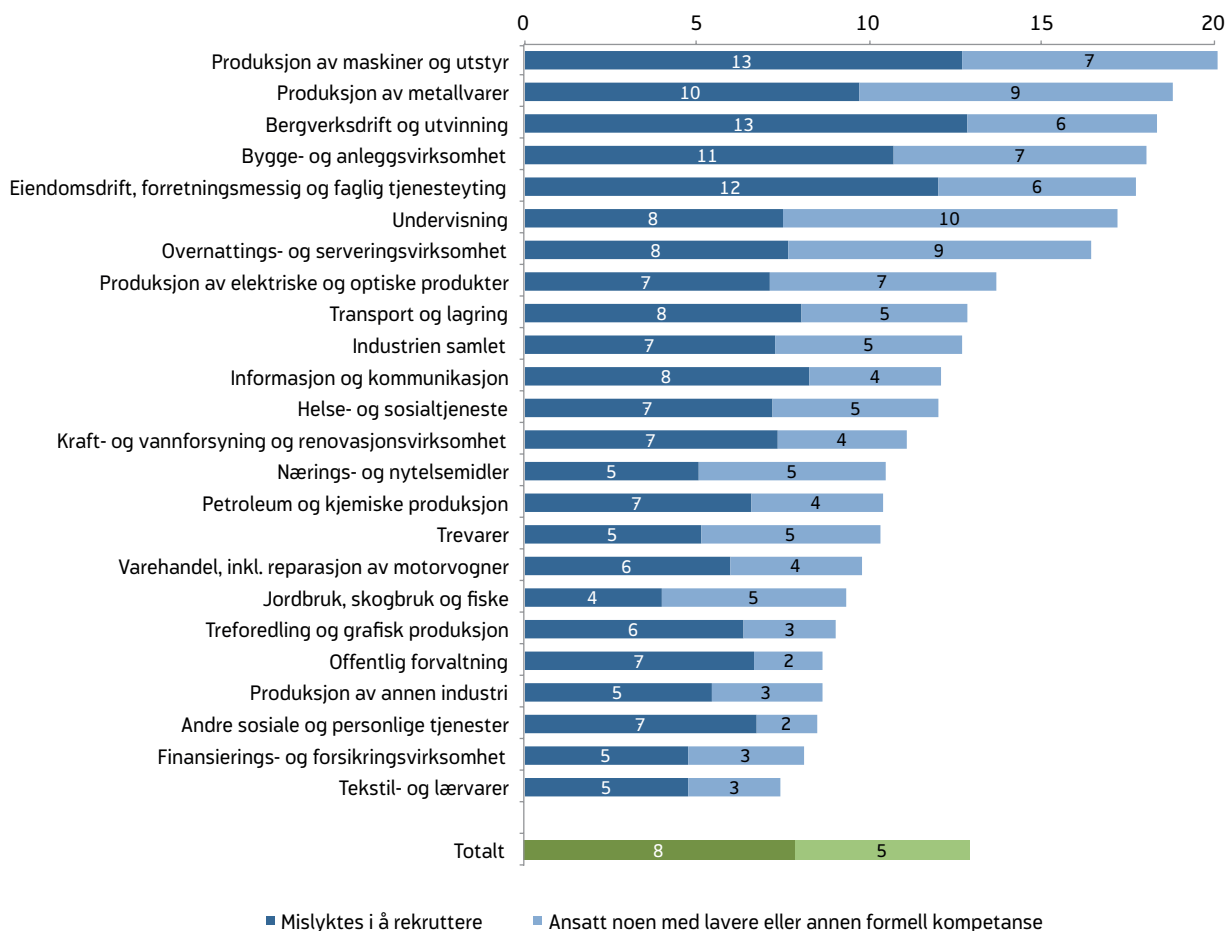
Lavere andel bedrifter i varehandelen forventer høyere sysselsetting

Ti prosent av bedriftene i denne næringen har hatt rekrutteringsproblemer, og 66 prosent av disse svarte at for få kvalifiserte søkere var årsaken til dette.

Mangelen på arbeidskraft innen varehandel er estimert til 3 700 personer. Mangelen er størst i Oslo og Akershus, mens det som i fjor er vanskeligst å få tak i kvalifisert arbeidskraft i Nord-Norge.

Nettoandelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er lavere enn på samme tid i fjor. Tall fra nasjonalregnskapet viser at sysselsettingen falt i 2013, tross en liten økning i bruttoproduktet i næringen. I mars 2014 var det 11 800 arbeidsledige med bakgrunn fra butikk- og salgsarbeid, 14 prosent flere enn i mars 2013. SSBs tall viser en tydelig nedadgående trend i antall ledige stillinger i løpet av 2012 og 2013. Dette kan tyde på at sysselsettingsveksten i næringen blir lav framover.

Figur 7. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Flere bedrifter i transport og lagring vil oppbemanne

Næringen transport og lagring består av post og distribusjonsvirksomhet, samt passasjer- og godstransport på vei, jernbane, lufttransport eller sjøtransport. 13 prosent av bedriftene i denne næringen hadde rekrutteringsproblemer, og 71 prosent oppga at det skyldes mangel på kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft i næringen er estimert til 900 personer, og den er fordelt nokså jevnt over alle regioner i Norge. Det er størst mangel på lastebil- og trailersjåfører, samt bussjåfører og trikkeførere.

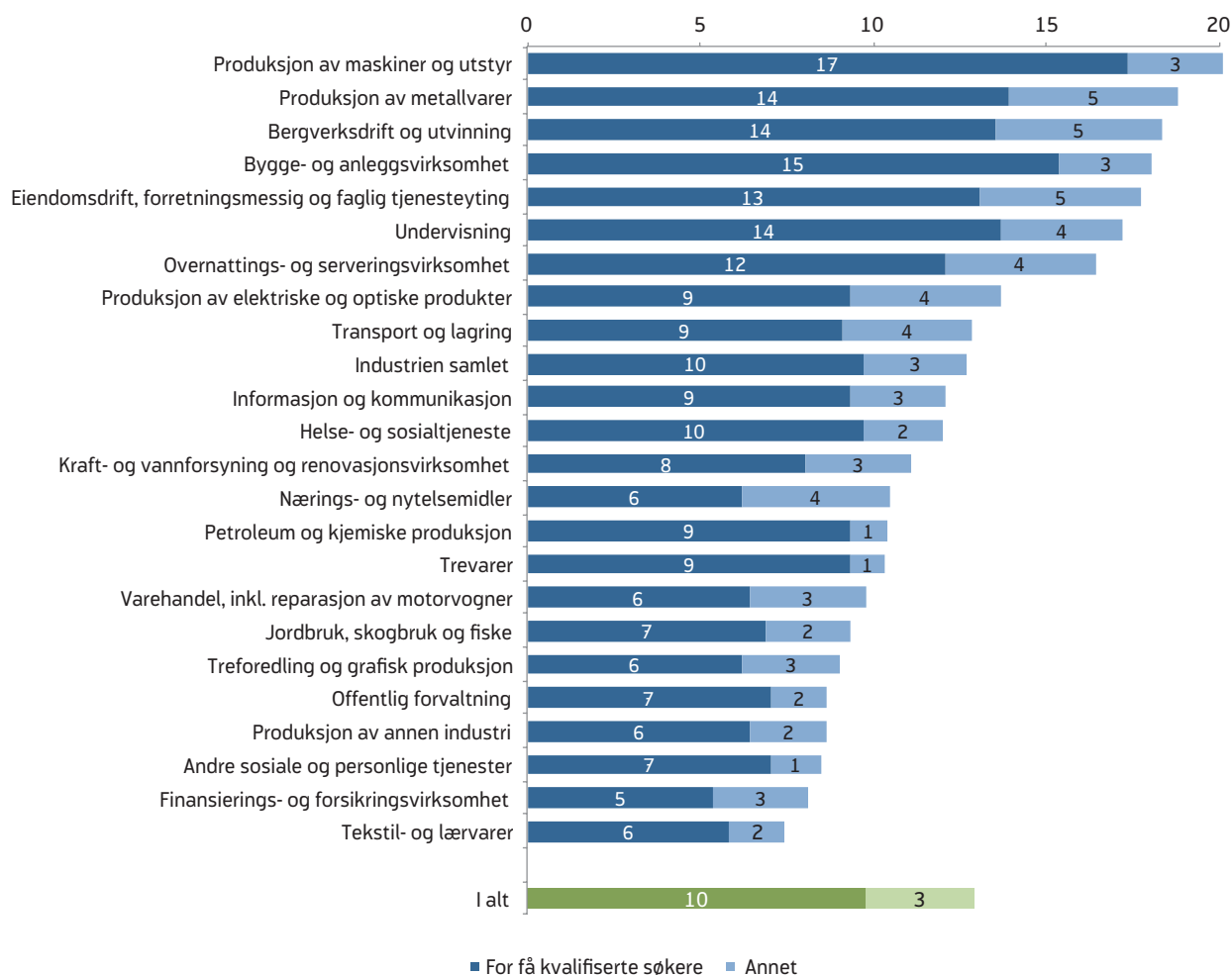
Nettoandelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er noe høyere i år enn i fjor. Det skyldes både at andelen bedrifter som svarer at de

venter å nedbemanne er lavere enn i fjor og at det er en høyere andel som venter uendret sysselsetting enn det var i fjor. Fra 2012 til 2013 økte sysselsettingen i transport og lagring med 1 100 personer, viser tall fra nasjonalregnskapet. Hele økningen fant sted innen transportnæringen. Nasjonalregnskapet viser også at veksten i bruttoproduktet økte innen transport, mens det falt innen post- og distribusjonsvirksomhet. Resultatene i vårens undersøkelse antyder økt bemanning for denne næringsgruppen i år.

Offentlig sektor

Offentlig sektor består av offentlig forvaltning, undervisning og helse- og sosialtjenester. Sektoren sto for i overkant av en tredjedel av den totale sysselsettingen i Norge i 2013.

Figur 8. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Undervisning – mangel på kvalifisert arbeidskraft

I undervisningsnæringen svarte 18 prosent av virksomhetene at de hadde mislyktes med å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn de søkte etter. En særlig høy andel mislyktes med rekruttering på grunn av for få kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft er estimert til 1 350 personer. Førskolelærere og grunnskolelærere utgjør størsteparten, men det er også mangel på yrkesfaglærere og universitets- og høyskolelektorer. Mangelen fordeler seg over hele Norge, men den er størst i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal (tabell 7).

Yrker innen undervisning har lenge vært blant dem med lavest arbeidsledighet. Om lag 2 prosent av de som var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak i mars, hadde bakgrunn fra undervisningsyrker. Målt som prosent av arbeidsstyrken, utgjorde ledigheten i underkant av 1 prosent i mars. Antall ledige stillinger i undervisning var 9 prosent lavere i 2013 sammenliknet med 2012, ifølge statistikk fra SSB.

Undervisning var den eneste næringen hvor en høyere andel virksomheter ventet fall i sysselsettingen enn oppgang. Andelen virksomheter som ventet nedgang i sysselsettingen de kommende tolv månedene er høyere i år enn i fjor og andelen som venter økning er lavere. Vårens resultat, men en nettoandel på -7, tyder på en nedgang i sysselsettingen i undervisningsnæringen. Men vi vet fra tidligere undersøkelser at skoler og barnehager, i likhet med andre deler av offentlig sektor, pleier å være forsiktige når de besvarer undersøkelsen.

Størst mangel på personell i helse- og sosialtjenestene

Andelen virksomheter med rekrutteringsproblemer i helse- og sosialtjenester har gått ned siden i fjor. Næringen har den største mangelen på arbeidskraft i landet, og det gjelder spesielt virksomheter på Vestlandet. Mangelen er estimert til 5 900 personer. Det mangler totalt 1 850 sykepleiere og 200 spesialsykepleiere, samt 400 legespesialister. Det mangler også 2 950 helsefagarbeidere, som blant annet inkluderer helsefagarbeidere og samlekategorien «andre helseyrker».

Sysselsettingen innen helse- og sosialtjenester vokste med 9 500 personer (1,7 prosent) fra 2012 til 2013 og er dermed den næringen som hadde den høyeste veksten innen offentlig sektor. SSBs statistikk viser at det var 11 700 ledige stillinger i 2013 i helse- og pleie- og omsorgstjenester, 11,5 prosent flere enn i 2012. Nettoandelen som forventer økning i sysselsettingen det kommende året er høyere enn den var i fjor, og det tyder på fortsatt høy vekst i etterspørselen etter arbeidskraft i denne næringen det kommende året.

Tabellvedlegg

Tabell 5. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer. 2014

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	150	[105, 190]	0,2	7
Bergverksdrift og utvinning	200	[170, 251]	0,3	14
Industrien totalt	1 750	[1511, 2102]	0,8	10
Nærings og nytelsesmidler	150	[102, 193]	0,3	6
Tekstil og lærvarer	-	-	-	6
Trevarer	100	[83, 126]	0,8	9
Treforedling og grafisk produksjon	-	-	-	6
Petroleum og kjemiske produksjon	50	[51, 66]	0,3	9
Produksjon av annen industri	400	[206, 677]	1,1	6
Produksjon av metallvarer	300	[244, 392]	1,9	14
Produksjon av maskiner og utstyr	650	[523, 807]	3,1	17
Produksjon av elektriske og optiske produkter	50	[58, 89]	0,1	9
Kraft- og vannforsyning og renovasjonsvirksomhet	150	[130, 224]	0,6	8
Bygge- og anleggsvirksomhet	4 100	[3163, 5029]	2,0	15
Varehandel, inkl. reparasjon av motorvogner	3 700	[2743, 4587]	1,0	6
Transport og lagring	900	[569, 1270]	0,6	9
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 350	[1025, 1651]	1,6	12
Informasjon og kommunikasjon	700	[444, 1116]	0,8	9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	250	[148, 313]	0,5	5
Eiendomsdrift, forretningsmessig og teknisk tjenesteyting	4 500	[2974, 6099]	1,5	13
Offentlig forvaltning	500	[387, 661]	0,3	7
Undervisning	1 350	[1132, 1542]	0,7	14
Helse- og sosialtjenester	5 900	[4740, 7415]	1,1	10
Andre sosiale og personlige tjenester	450	[348, 600]	0,5	7
Totalt	26 000	[23 182, 28 537]	1,0	10

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 6. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og regioner. 2014

	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trønde- lag	Nord- Norge
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	50	-	50	-	50
Bergverksdrift og utvinning	-	-	-	100	100	-	-
Industrien totalt	200	100	150	500	550	100	150
Nærings- og nytelsesmidler	50	-	50	-	50	-	-
Tekstil- og lærvarer	-	-	-	-	-	-	-
Trevarer	-	-	50	-	-	-	-
Treforedling og grafisk produksjon	-	-	-	-	-	-	-
Petroleum og kjemisk produksjon	-	-	-	-	-	-	-
Produksjon av annen industri	50	-	50	200	50	-	-
Produksjon av metallvarer	50	-	-	100	100	-	-
Produksjon av maskiner og utstyr	50	50	50	150	250	50	50
Produksjon av elektriske og optiske produkter	-	-	-	-	-	-	-
Kraft- og vannforsyning og renovasjonsvirksomhet	-	-	-	50	50	-	50
Bygge- og anleggsvirksomhet	450	300	600	950	1 000	350	500
Varehandel, inkl. reparasjon av motorvogner	400	1 000	400	650	650	150	450
Transport og lagring	100	50	150	100	200	150	100
Overnattings- og serveringsvirksomhet	200	200	100	300	200	150	200
Informasjon og kommunikasjon	50	400	-	50	150	50	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	-	100	-	-	50	-	50
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	350	1 150	550	850	900	250	400
Offentlig forvaltning	50	100	50	50	100	50	150
Undervisning	100	200	150	200	450	50	200
Helse- og sosialtjeneste	650	1 500	450	950	1 450	200	750
Andre sosiale og personlige tjenester	50	100	50	100	100	50	50
Totalt	2 600	5 200	2 700	4 900	5 900	1 600	3 100

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 7. Stramhetsindikatoren. Resultatene fordelt på næringer og regioner. 2014

	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trønde- lag	Nord- Norge
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	-	0,3	-	0,2	-	0,4
Bergverksdrift og utvinning	-	-	-	0,3	0,5	-	-
Industrien totalt	0,5	0,5	0,5	1,2	1,0	0,6	0,8
Nærings- og nytelsesmidler	0,3	-	0,4	-	0,3	-	-
Tekstil- og lærvarer	-	-	-	-	-	-	-
Trevarer	-	-	0,7	-	-	-	-
Treforedling og grafisk produksjon	-	-	-	-	-	-	-
Petroleum og kjemisk produksjon	-	-	-	-	-	-	-
Produksjon av annen industri	0,5	-	0,6	2,7	0,8	-	-
Produksjon av metallvarer	0,7	-	-	3,7	4,2	-	5,7
Produksjon av maskiner og utstyr	1,4	2,0	0,9	4,5	5,1	1,7	3,8
Produksjon av elektriske og optiske produkter	-	-	-	-	-	-	-
Kraft- og vannforsyning og renovasjonsvirksomhet	-	-	-	0,7	0,8	-	0,8
Bygge- og anleggsvirksomhet	1,5	0,8	2,0	2,8	2,7	1,8	2,5
Varehandel, inkl. reparasjon av motorvogner	0,8	1,0	0,8	1,3	1,1	0,6	1,5
Transport og lagring	0,5	0,2	0,9	0,7	0,6	1,5	0,7
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2,4	0,8	0,9	2,3	1,3	2,2	2,4
Informasjon og kommunikasjon	0,6	0,8	-	0,8	1,3	0,6	0,8
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	-	0,4	-	-	0,5	-	1,6
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	1,1	1,2	1,8	2,1	2,0	0,8	2,3
Offentlig forvaltning	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,2	0,7
Undervisning	0,3	0,5	0,6	0,8	1,2	0,3	0,8
Helse- og sosialtjeneste	0,9	1,4	0,6	1,3	1,6	0,4	1,4
Andre sosiale og personlige tjenester	0,5	0,3	0,3	0,6	0,7	0,6	0,8
Totalt	0,8	0,8	0,8	1,3	1,3	0,7	1,3

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 8. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer bedriftene mangler. 2014

Stilling	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAVs stramhetsindikator
Andre helseyrker	1 900	[1189, 3011]	-
Sykepleiere	1 850	[1430, 2459]	2,7 %
Betongarbeidere	1 200	[373, 1821]	13,3 %
Helsefagarbeidere	1 050	[541, 1635]	1,2 %
Andre salgsmedarbeidere	900	[558, 1203]	-
Andre håndverkere	850	[264, 1542]	31,1 %
Elektrikere	650	[413, 939]	2,2 %
Kokker	500	[343, 621]	2,5 %
Tømrere og snekkere	500	[240, 952]	0,9 %
Butikkmedarbeidere	450	[216, 746]	0,3 %
Renholdere i bedrifter	450	[137, 758]	0,8 %
Legespesialister	400	[280, 537]	3,5 %
Grunnskolelærere	400	[292, 568]	0,5 %
Førskolelærere	400	[224, 589]	1,2 %
Andre ingeniører	400	[268, 575]	2,1 %
Lastebil- og trailersjåfører	400	[214, 649]	1,5 %
Anleggsmaskinførere	400	[205, 693]	1,8 %
Regnskapsmedarbeidere	350	[148, 682]	1,9 %
Rørleggere og VVS-montører	350	[163, 761]	2,4 %
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	350	[236, 539]	1,6 %
Bygningsingeniører	300	[178, 442]	1,1 %
Servitører	300	[179, 435]	2,0 %
Bussjåfører og trikkeførere	300	[85, 716]	2,4 %
Yrkesfaglærere	250	[144, 351]	6,6 %
Programvareutviklere	250	[83, 442]	1,7 %
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	250	[96, 437]	1,2 %
Automatikere	250	[111, 417]	3,2 %
Andre administrative ledere	200	[114, 306]	1,5 %
Ledere av bygge- og	200	[102, 325]	2,0 %
Sivilingeniører, bygg og anlegg	200	[84, 339]	3,2 %
Spesialsykepleiere	200	[90, 286]	0,8 %
Andre lærere	200	[103, 297]	2,4 %
Maskiningeniører	200	[129, 296]	4,5 %
Regnskapsførere	200	[73, 426]	0,7 %
Telefon- og nettselgere	200	[89, 372]	4,1 %
Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	200	[55, 410]	1,5 %
Sveisere	200	[115, 328]	2,5 %
Montører av mekaniske produkter	200	[86, 309]	12,0 %
Ledere av industriproduksjon mv.	150	[93, 230]	1,1 %
Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	150	[75, 201]	2,9 %
Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	150	[65, 250]	0,7 %
Revisorer og regnskapsrådgivere	150	[43, 232]	0,5 %

Stilling	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator
Frisører	150	[65, 227]	0,9 %
Bilmekanikere	150	[68, 258]	0,7 %
Energimontører	150	[64, 301]	4,2 %
Bakere, konditorer mv.	150	[66, 240]	5,9 %
Møbelsnekkere	150	[51, 268]	5,1 %
Sivilingeniører, industri og produksjon	100	[33, 161]	28,4 %
Sivilingeniører, geofag, petroleumsteknologi, metallurgi mv.	100	[38, 205]	1,0 %
Vernepleiere	100	[58, 204]	1,0 %
Lektorer mv. (videregående skole)	100	[36, 155]	0,3 %
Spesiallærere/spesialpedagoger	100	[40, 138]	1,6 %
Systemanalytikere/-arkitekter	100	[25, 197]	0,4 %
Applikasjonsprogrammerere	100	[28, 190]	28,7 %
Elkraftingeniører	100	[59, 151]	1,5 %
Elektronikkingeniører	100	[44, 145]	0,7 %
Kontomedarbeidere	100	[47, 190]	0,2 %
Kundebehandlere, bank og postkontor	100	[31, 290]	2,1 %
Bartendere	100	[27, 165]	1,7 %
Murere	100	[24, 193]	1,2 %
Andre bygningsarbeidere	100	[20, 188]	5,3 %
Malere og byggtapetserere	100	[35, 179]	1,2 %
Kopper- og blikkenslagere	100	[51, 216]	2,2 %
Platearbeidere	100	[48, 193]	1,9 %
Metalldreiere mv.	100	[40, 129]	5,4 %
Slaktere, fiskehandlere mv.	100	[27, 213]	3,8 %
Bil-, drosje- og varebilførere	100	[42, 218]	0,5 %
Kjøkkenassistenter	100	[25, 183]	0,9 %
Finans- og økonomisjefer	50	[16, 60]	0,4 %
Restaurantsjefer	50	[11, 79]	1,1 %
Andre daglige ledere i tjenesteytende virksomheter	50	[11, 78]	0,9 %
Landmålere, kartografer mv.	50	[17, 67]	2,4 %
Farmasøyter	50	[26, 99]	1,6 %
Andre programvare- og applikasjonsutviklere	50	[10, 79]	0,2 %
Tekniske tegnere	50	[11, 61]	0,7 %
Andre yrker innen offentlig forvaltning	50	[11, 82]	0,8 %
Logistikkmedarbeidere	50	[12, 82]	0,4 %
Havbruksarbeidere	50	[21, 76]	1,1 %

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Metodisk vedlegg

Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle virksomheter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle virksomheter med mer enn 100 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er virksomheter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (SN2007).

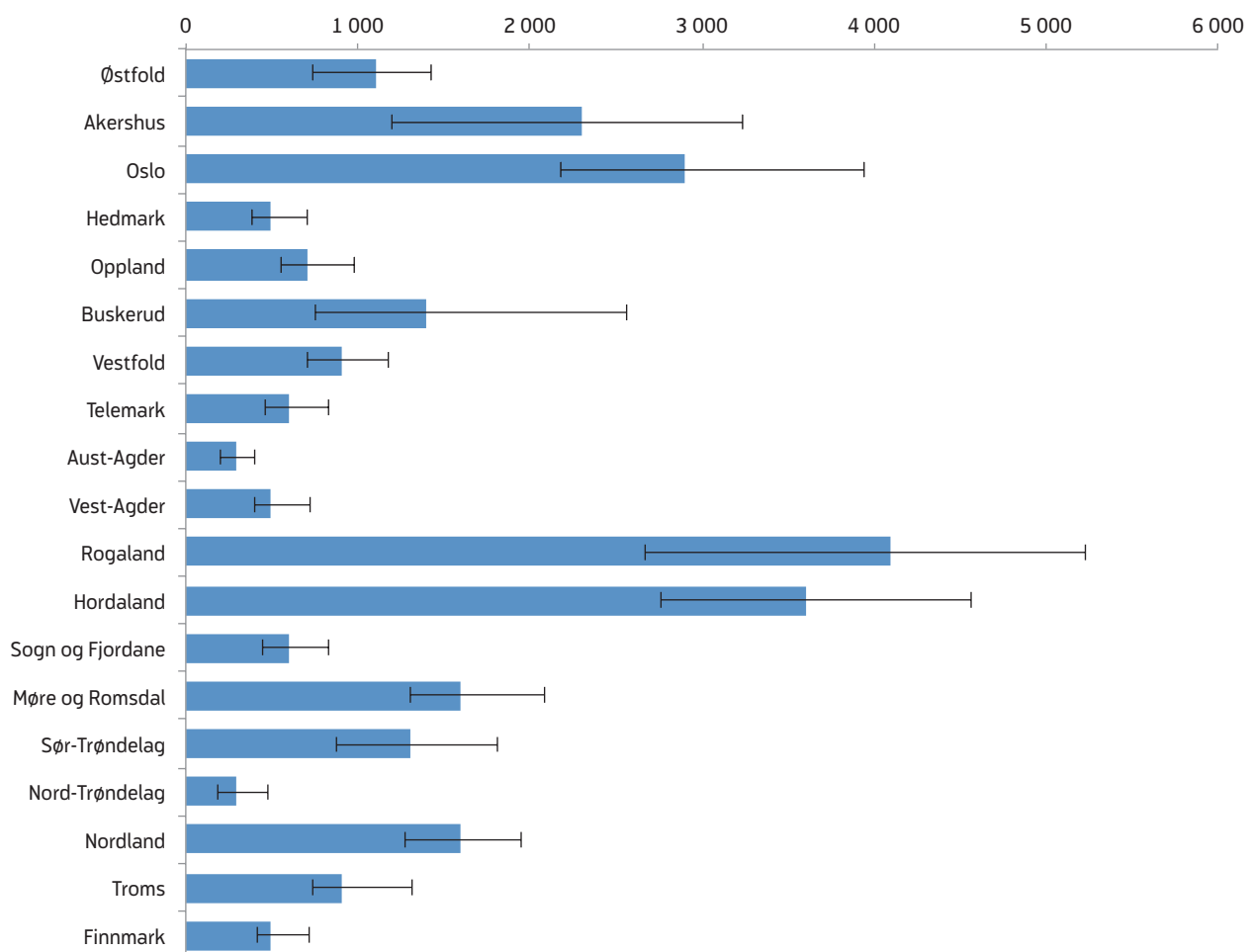
Innsamling av data

Det stilles i alt fem spørsmål i undersøkelsen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare på internett eller postalt. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblemer innenfor spesifikke yrker. I vårundersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen.

Analyse

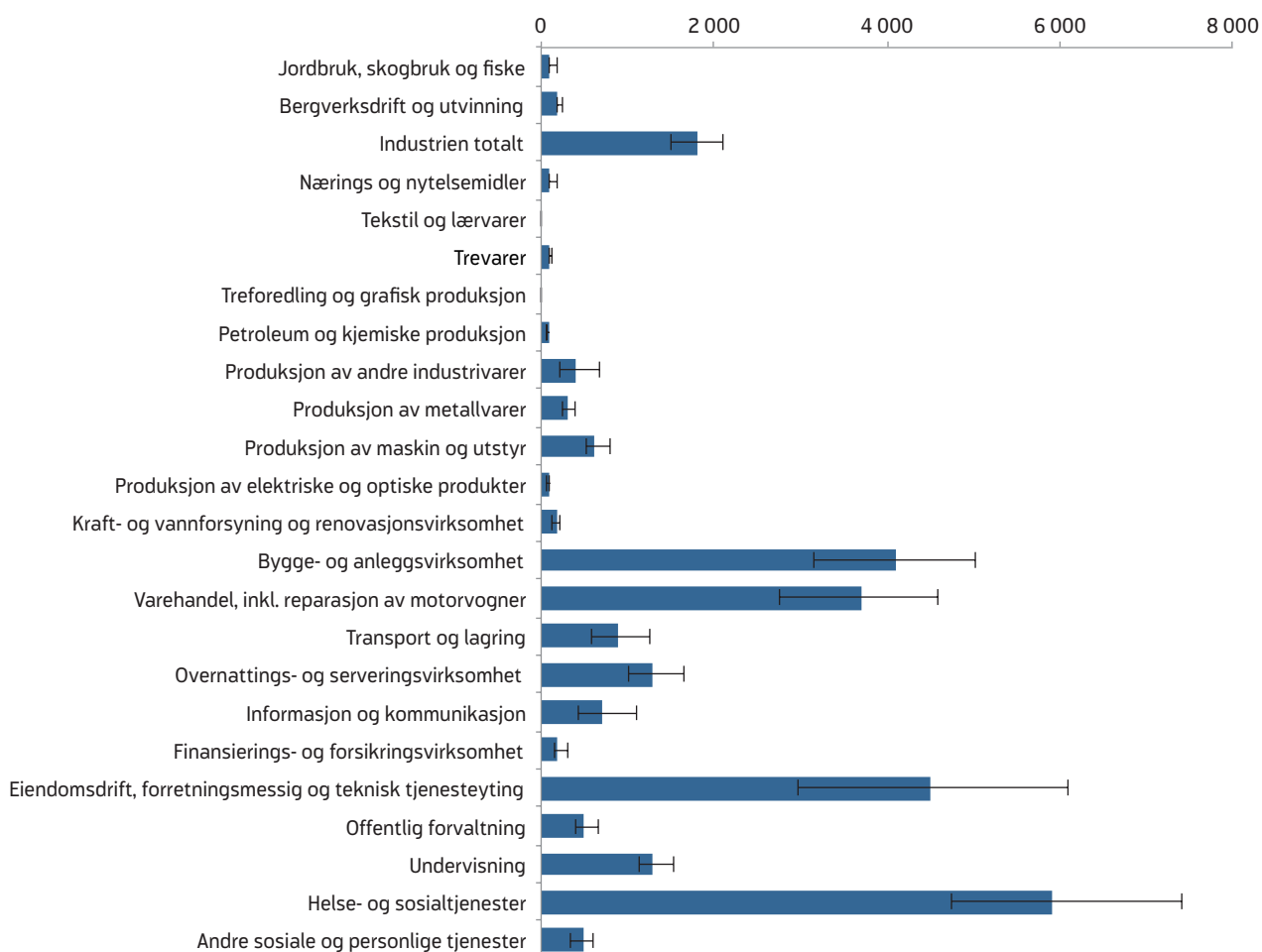
I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene

Figur 9. Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter fylke

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Figur 10. Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektas i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen.

Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til virksomhetenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Usikkerhet

Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er

usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre virksomheter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenliknet med andre.

NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangel vil med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

Spørreskjema

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Antall ansatte i dag: _____

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Sett kun ett kryss.

- Flere enn i dag
- Like mange som i dag
- Færre enn i dag

3. Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med mislyktes menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

Ja *Gå til spørsmål 4.*

Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse *Gå til spørsmål 4.*

Nei *Gå til spørsmål 6.*

4. Hva skyldes dette:

Ingen/for få kvalifiserte søkere *Gå til spørsmål 5.*

Annet *Gå til spørsmål 5.*

5. Innen hvilke yrker har dere mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.